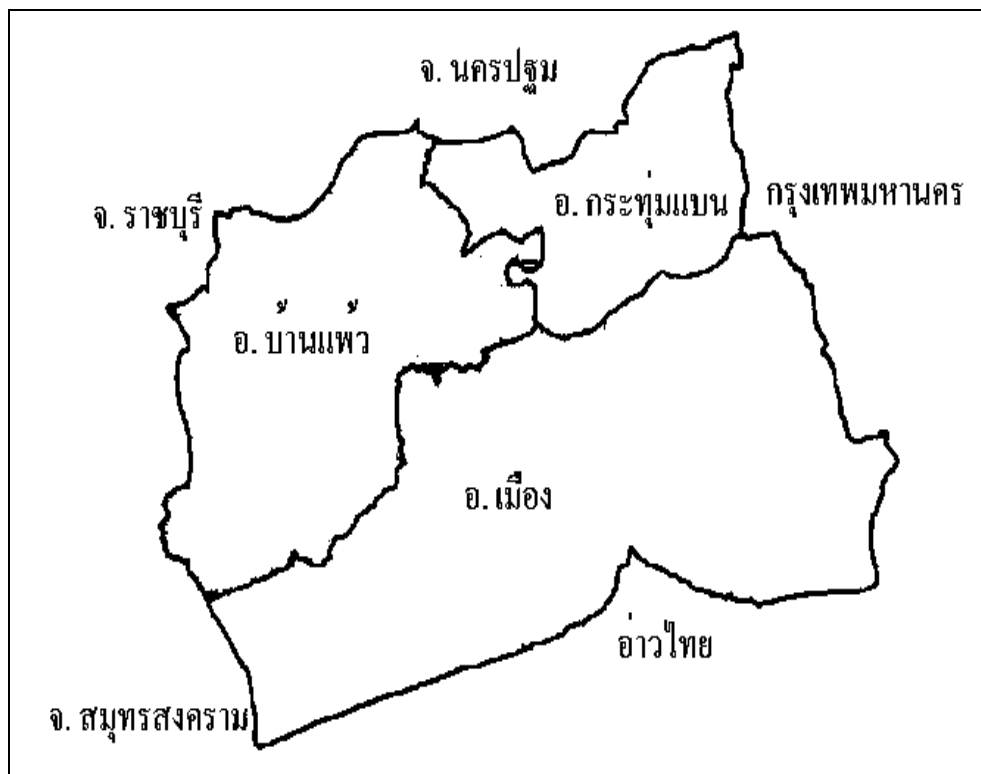

5.5 จังหวัดสมุทรสาคร

5.5.1 สภาพพื้นที่

จังหวัดสมุทรสาครอยู่ในเขตภาคกลางตอนล่างของประเทศ มีเนื้อที่ประมาณ 872.34 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดชายทะเลเพราะอยู่ติดกับทะเลอ่าวไทยทางทิศใต้ พื้นที่เพื่อการเกษตรของจังหวัดสมุทรสาครส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมืองฯ และอำเภอบ้านแพ้ว มีเนื้อที่ประมาณ 28,600 ไร่ (80% ของพื้นที่จังหวัด) และมีผลิตผลที่สำคัญได้แก่ ข้าว ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ เป็นต้น และมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในจังหวัดเป็นจำนวนมาก เพราะเป็นจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพฯ มีโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมต่อการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้ จังหวัดได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกะทู้แบน และอำเภอบ้านแพ้ว¹

แผนภาพที่ 5.12 แสดงเขตอำเภอในจังหวัดสมุทรสาคร

ที่มา: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร²

¹ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร Available at URL:

http://www.m-industry.go.th/min/intro/province/Samutsakhon/Provin_info_con/m23.htm

² สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร Available at URL:

<http://www.snamcn.lib.su.ac.th/specdb/ssak/images/samutsakorn.jpg>

5.5.2 น้ำผิวดิน

จังหวัดสมุทรสาครมีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตลุ่มน้ำท่าจีนและมีแม่น้ำท่าจีนเป็นแม่น้ำสายหลัก¹ จึงได้รับน้ำส่วนใหญ่จากแม่น้ำท่าจีนและแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้ยังมีลำคลองที่เชื่อมต่อกันได้เป็นจำนวนมาก ทั้งที่เป็นคลองธรรมชาติ และคลองที่ขุดขึ้นมาเพื่อการเกษตรและการขนส่ง โดยแม่น้ำและคลองที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร มีดังนี้

แม่น้ำท่าจีน เป็นสาขาของแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่จังหวัด ผ่านอำเภอกะทู้แบน และอำเภอเมืองฯ แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่ตำบลมหาชัย อำเภอเมืองฯ	คลองพิทยาลงกรณ์ เป็นคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านอำเภอเมืองฯ ออกสู่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดสมุทรปราการ
คลองบางยาง ไหลผ่านอำเภอกะทู้แบน เชื่อมกับคลองดำเนินสะดวกที่อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	คลองภาษีเจริญ เป็นคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านอำเภอกะทู้แบน
คลองสุนัขหอน - เป็นคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง - ไหลผ่านเริ่มจากอำเภอเมืองฯ ออกสู่น้ำแม่กลองที่จังหวัดสมุทรสงคราม	คลองดำเนินสะดวก เป็นคลองที่ไหลผ่านอำเภอบ้านแพ้ว ผ่านอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และผ่านอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
คลองมหาชัย เป็นคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านอำเภอเมืองฯ ออกสู่น้ำเจ้าพระยาที่กรุงเทพฯ	

พื้นที่จังหวัดสมุทรสาครที่แม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน คือ²

อำเภอ	ตำบล
เมือง	อ่าแพง และสวนส้ม
กะทู้แบน	ท่าเสา ท่าไม้ และบางยาง
บ้านแพ้ว	ท่าจีน บ้านเกาะ และบางหญ้าแพรก

¹ กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสาร สนง.จังหวัดสมุทรสาคร Available at URL:

<http://www.samutsakhon.go.th/>

² กรมควบคุมมลพิษ Available at URL: http://iwis.pcd.go.th/IWIS/intranet/inland/rep_sum_data_riv.php

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

นอกจากนั้น น้ำผิวดินของจังหวัดยังมีระบบชลประทาน ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 303,142 ไร่ โดยโครงการชลประทานสมุทรสาครดูแลและประสานงานที่เกี่ยวกับกิจการด้านชลประทานทั้งหมด ในจังหวัดภายในลุ่มแม่น้ำท่าจีนตอนล่างติดกับอ่าวไทย รวมทั้งทางตอนล่างของจังหวัดทั้งสองฝั่งของ แม่น้ำท่าจีน ส่วนที่ติดกับชายทะเลประมาณ 288,689 ไร่¹

พื้นที่ตอนบนเป็นโครงการประเภทเก็บกักและระบายน้ำ อยู่ในพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา 4 แห่งคือ ภาษีเจริญ (พื้นที่รับผิวดิน 128,705 ไร่) ดำเนินสะดวก (พื้นที่รับผิวดิน 90,193 ไร่) นครปฐม (พื้นที่รับผิวดิน 54,780 ไร่) และนครชุม (พื้นที่รับผิวดิน 29,464 ไร่)

ในส่วนพื้นที่ตอนล่างฝั่งตะวันออกของจังหวัด มีโครงการแก้มลิง คลองมหาชัย-สนามชัย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพฯ และปริมาณล้นแก้มลิงฝั่งตะวันตกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินงานโดยจัดพื้นที่รองรับน้ำจากประตูระบายน้ำสายหลัก

ทั้งนี้ จังหวัดสมุทรสาครมีปริมาณน้ำท่ารวมปีละ 1,364.40 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือมีปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยต่อหน่วยพื้นที่ รับน้ำฝน (Mean Annual Runoff Yield) 3.16 ลิตร/วินาที/ตารางกิโลเมตร โดยมีปริมาณการเก็บกักน้ำของโครงการชลประทาน ดังนี้

ตารางที่ 5.29 แสดงปริมาณน้ำเก็บกักของโครงการชลประทานสมุทรสาคร

ชื่อโครงการ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	ปริมาณเก็บกักน้ำ (ล้านลบ.ม./ปี)
โครงการชลประทานสมุทรสาคร	288,689	6,656,180
โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ	128,705	3.21
โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	90,193	0.9
โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม (ตั้งอยู่ในกาญจนบุรี)	54,780	0.92
โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครชุม (ตั้งอยู่ในราชบุรี)	29,464	0.68
โครงการแก้มลิง คลองมหาชัย-สนามชัย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	-	6.00

ที่มา: กรมชลประทาน

นอกจากนี้ จังหวัดยังมีแหล่งน้ำผิวดินประเภทอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ลำคลอง และบ่อน้ำอีก 516 แห่ง เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ 260 แห่ง แหล่งน้ำที่ก่อสร้างขึ้นโดยหน่วยงานราชการจำนวน 179 แห่ง และแหล่งน้ำที่ไม่ได้ระบุประเภทอีก 77 แห่ง โดยมีปริมาณการกักเก็บ และการใช้ประโยชน์ในด้านการอุปโภคบริโภค และเกษตรกรรม ดังนี้ ²

¹ กรมชลประทาน Available at URL: <http://ridceo.rid.go.th/smsakhor/webpage%203.htm>

² กรมทรัพยากรน้ำ Available at URL: http://www.dwr.go.th/data_water/showdata.phpMPProvince

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

ตารางที่ 5.30 แสดงปริมาณน้ำเก็บกักทั้งสิ้นในแหล่งน้ำของจังหวัดสมุทรสาคร

รายการ	ปริมาณ/จำนวน	หน่วย
ปริมาตรกักเก็บทั้งสิ้น :	26.46	ล้าน ลบ.ม.
การใช้น้ำอุปโภคบริโภค :	0.02	ล้าน ลบ.ม.
พื้นที่เพาะปลูกข้าวฤดูฝน :	120,000.00	ไร่
พื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ฤดูฝน :	60.00	ไร่
พื้นที่เพาะปลูกผักฤดูฝน :	2,000.00	ไร่
พื้นที่เพาะปลูกข้าวฤดูแล้ง :	5.00	ไร่
พื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ฤดูแล้ง :	600,000.00	ไร่
พื้นที่เพาะปลูกผักฤดูแล้ง :	-	ไร่
ครุเรือที่ใช้ประโยชน์ :	-	ครุเรือ

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำ (รายงาน ณ วันที่ 2 ธ.ค. 2550)

คุณภาพน้ำในแม่น้ำท่าจีน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ¹

- แม่น้ำท่าจีนตอนบน จัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 3
- แม่น้ำท่าจีนตอนกลาง จัดเป็นแหล่งน้ำประเภท 4
- แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง จัดเป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 4

แหล่งน้ำสำคัญของจังหวัด โดยเฉพาะแม่น้ำท่าจีนตอนล่าง (ตั้งแต่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จนถึงปากแม่น้ำจังหวัดสมุทรสาคร) อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพต่ำมาก และถูกจัดเป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 4 เนื่องจากปัญหามลพิษทางน้ำ² นอกจากนั้น น้ำในคลองมหาชัย คลองดำเนินสะดวก และคลองภาษีเจริญ ก็ถูกจัดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 4 เนื่องจากมีปริมาณความสกปรกที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าค่ามาตรฐานน้ำอุปโภคบริโภค แม้ว่าในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา จะมีปริมาณออกซิเจนเพิ่มมากขึ้นและมีปริมาณความสกปรกลดลงก็ตาม³

สำหรับคุณภาพน้ำในลำคลองต่างๆ ที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำท่าจีน แม่น้ำเจ้าพระยา และคลองอื่นๆ ที่หล่อเลี้ยงจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมนับว่าอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม น้ำมีคุณภาพต่ำ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำอื่นๆ ในบางพื้นที่อีกด้วย⁴

¹ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม, Available at URL: <http://www.onep.go.th>

² กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, Available at URL: <http://www.deqp.go.th/news/newsDetail.jsp?>

³ กรมควบคุมมลพิษ Available at URL: <http://www.pcd.go.th>

⁴ กรมควบคุมมลพิษ Available at URL: <http://iwis.pcd.go.th>

5.5.3 น้ำใต้ดิน

ในอดีต จังหวัดสมุทรสาครใช้น้ำจากน้ำบาดาลทั้งหมดในการอุปโภค-บริโภค ส่งผลให้เกิดภาวะแผ่นดินทรุดตัว ประกอบกับได้รับอิทธิพลการขึ้น-ลง ของน้ำทะเล จึงเกิดภาวะน้ำท่วมเป็นประจำ ปัจจุบันพื้นที่บางส่วนใช้น้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาค โดยบริษัทน้ำประปาไทย จำกัด

บ่อบาดาลมีอยู่ในทุกอำเภอ รวม 415 บ่อ มีปริมาณน้ำรวม 12,877.43 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งในพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร บ่อแต่ละแห่งให้ปริมาณน้ำน้อย ประมาณ 1 - 30 ลูกบาศก์เมตร ต่อชั่วโมง แต่ในพื้นที่อำเภอบ้านแพ้ว และกระทุ่มแบนให้ปริมาณน้ำมาก ประมาณ 50 - 100 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง¹

ตารางที่ 5.31 แสดงข้อมูลพื้นฐานบ่อน้ำบาดาล จังหวัดสมุทรปราการ

อำเภอ	จำนวนบ่อ	ปริมาณน้ำรวม (ลบ.ม.)
เมืองฯ	175	5,581.00
บ้านแพ้ว	107	2,576.31
กระทุ่มแบน	132	4,720.12
รวม	415	12,877.43

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

คุณภาพของบ่อบาดาลในจังหวัดสมุทรสาคร มีดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดินในพื้นที่อำเภอเมืองฯ โดยทั่วไปถือว่ามีคุณภาพดี แต่บางพื้นที่มีคุณภาพปานกลาง น้ำกร่อยและมีตะกอนสนิมเจือปน
- แหล่งน้ำใต้ดินพื้นที่อำเภอบ้านแพ้ว กระทุ่มแบน และอำเภอเมืองบางส่วน โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพดี มีบางพื้นที่น้ำกร่อย และมีตะกอนของสนิมเหล็กเจือปน
- จากข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำ อำเภอเมืองสมุทรสาคร และอำเภอบ้านแพ้วเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อสมดุลระบบน้ำบาดาล คือ Use to Yield มากกว่า 0.9

5.5.4 การใช้น้ำภาคอุตสาหกรรม

จังหวัดสมุทรสาครได้รับผลกระทบจากการเจริญเติบโตและการขยายตัวของกรุงเทพฯ ประกอบกับจังหวัดมีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมต่อการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม จึงมีการลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอกระทุ่มแบน ประกอบกิจการประเภทอุตสาหกรรมอาหาร และแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมโลหะ และผลิตภัณฑ์โลหะ

¹ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล Available at URL: <http://map.dgr.go.th>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

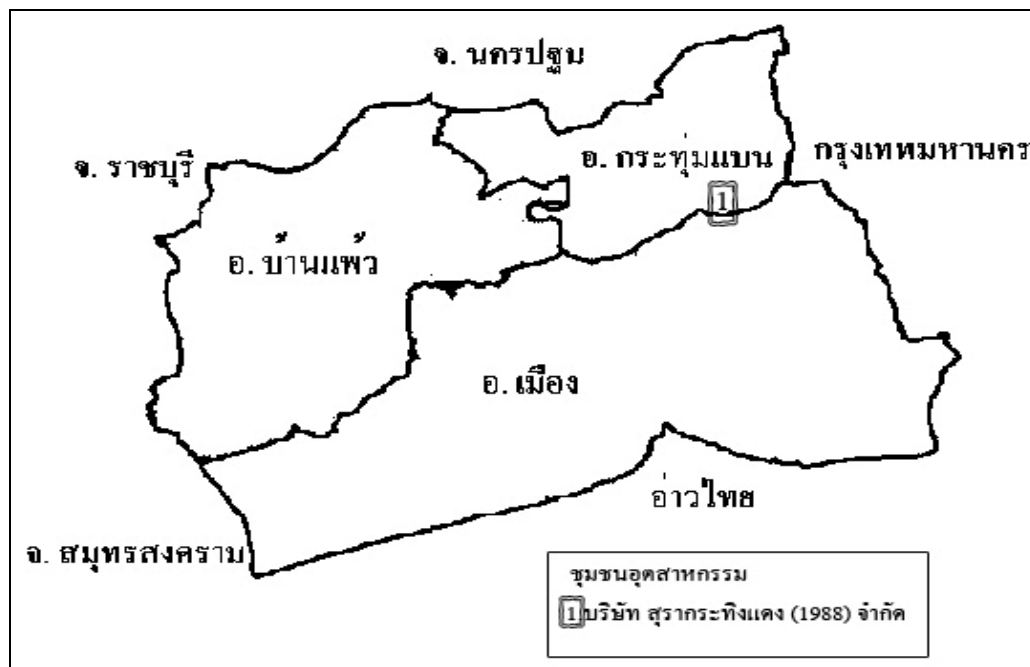
การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากยังคงมีการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ไก่สดแช่แข็ง และการส่งออกอาหารแห้ง ยังคงขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเป็นภาคการผลิตที่ทำรายได้หลักให้แก่จังหวัด ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดจำนวน 4,139 โรงงาน เงินลงทุน 340,791 ล้านบาท ลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม 373,206 คน¹

ตารางที่ 5.32 แสดงโรงงาน แยกตามอำเภอ ตั้งแต่ พ.ศ. 2512 ถึงปี พ.ศ. 2549²

อำเภอ	จำนวน (โรงงาน)	เงินทุน (บาท)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	แรงงาน
เมือง	2,258	258,052,722,509	82,619	136,132	218,751	2,816,431.65
กระทุ่ม แบน	1,785	81,553,424,369	66,247	86,071	152,318	2,604,189.79
บ้านแพ้ว	96	1,185,489,088	1,477	665	2,142	74,694.63
รวม	4,139	340,791,635,966	150,343	222,868	373,211	5,495,316.07

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร (ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2549)

แผนภาพที่ 5.13 แสดงที่ตั้งชุมชนอุตสาหกรรม³

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร

¹ http://www.samutsakhon.go.th/data/data_1/data_13.htm

² สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร Available at URL:

http://www.m-industry.go.th/min/intro/province/Samutsakhon/facdata_con/facdata_con.htm

³ กรมโรงงานอุตสาหกรรม Available at URL: <http://www.diw.go.th>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่จะเป็นน้ำประปา นอกจากจะใช้ในครัวเรือนแล้วยังใช้ในภาคธุรกิจการค้า การบริการ และการทำนาเกลือ ซึ่งจังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มียานเกลือมากที่สุด อย่างไรก็ตามการใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคคิดเป็น 5.4% ของการใช้น้ำทั้งหมดของจังหวัด¹

นอกจากนั้น ปริมาณการใช้น้ำในภาคการเกษตรคิดเป็น 13% ของการใช้น้ำทั้งหมดของจังหวัด โดยใช้น้ำจากแหล่งน้ำผิวดินทั้งแม่น้ำท่าจีน ลำคลองต่างๆ น้ำจากโครงการชลประทาน และน้ำจากแหล่งน้ำผิวดินประเภทอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ลำคลอง และบ่อน้ำซึ่งมีปริมาณกักเก็บน้ำ 26.46 ล้านลูกบาศก์เมตร เกือบทั้งหมดใช้ในการเกษตร²

ตารางที่ 5.33 แสดงข้อมูลรายละเอียดพื้นที่ชลประทาน ในเขตลุ่มน้ำภาคกลาง

ลุ่มน้ำ	พื้นที่ลุ่มน้ำ (ไร่)	พื้นที่ทาง การเกษตร (ไร่)	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)	พื้นที่ที่มี ศักยภาพ (ไร่)	พท.ชล./พท. ศักยภาพ (ร้อยละ)
ลุ่มน้ำ เจ้าพระยา	12,578,125	8,834,406	6,151,287	5,789,189	106.25
ลุ่มน้ำท่าจีน	8,551,250	6,047,608	2,460,276	2,013,574	122.18

ที่มา: โครงการชลประทาน ปีงบประมาณ 2549

หมายเหตุ: พื้นที่ที่มีศักยภาพพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทานหมายถึง พื้นที่ที่มีสภาพดินเหมาะสมกับการปลูกข้าว

จังหวัดสมุทรสาครได้ชื่อว่าเป็นเมืองประมงสำคัญแห่งหนึ่ง ซึ่งมีทั้งประมงน้ำจืด และประมงน้ำเค็ม ธรรมชาติ ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ในแต่ละปี นับได้ว่าอยู่ในอันดับ 1 ของประเทศ ภาคการทำประมงต้องการใช้น้ำในปริมาณมากทั้งจากแหล่งธรรมชาติ และจากชลประทาน

นอกจากนั้น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามชายฝั่งส่วนใหญ่จะเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย ปลากระพงขาว หอยแครง หอยแมลงภู่ มีพื้นที่เพาะเลี้ยงประมาณ 56,000 ไร่ และยังมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ได้แก่ ปลาสลิด ปลาช่อน กุ้งก้ามกราม มีพื้นที่เพาะเลี้ยงประมาณ 46,000 ไร่ ทำให้มีความต้องการใช้น้ำในปริมาณมาก

ทั้งนี้ เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดสมุทรสาครมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทำให้ความต้องการในการใช้น้ำในปริมาณที่สูง โดยคิดเป็น 60% เมื่อเปรียบเทียบกับภาคส่วนอื่นๆ อุตสาหกรรมสำคัญที่มีการใช้น้ำในปริมาณมาก³ ได้แก่

¹ สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร Available at

URL: http://www.samutsakhon.go.th/data/data_index/index_1/index8.2.htm

² กรมชลประทาน Available at URL: <http://www.rid.go.th>

³ สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร Available at URL: http://www.samutsakhon.go.th/data/data_1/data_13.htm

- อุตสาหกรรมอาหาร แปรรูปอาหาร และห้องเย็น
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ
- อุตสาหกรรมพลาสติก
- อุตสาหกรรมโลหะ และผลิตภัณฑ์โลหะ

5.5.5 ปริมาณและกำลังการผลิตน้ำประปาในจังหวัด

การประปาในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครให้บริการประปาแก่ประชาชน 24,817 ครัวเรือน มีหน่วยดำเนินการอยู่ 3 หน่วยงาน¹ คือ

1) การประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดสมุทรสาคร

มีสถานผลิตและสูบน้ำ 5 สถานี ได้แก่

- ⇒ สถานีผลิตน้ำสำนักงานประปาสมุทรสาคร (มหาชัยวิลล่า)
- ⇒ สถานีผลิตน้ำบางหญ้าแพรก
- ⇒ สถานีผลิตน้ำเคหะสมุทรสาคร
- ⇒ สถานีผลิตน้ำท่าทราย (ศิริมงคล)
- ⇒ สถานีผลิตน้ำชีผ้าขาว

นอกจากนี้ยังมีบ่อบาดาลจำนวน 11 บ่อ ให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชนในพื้นที่อำเภอเมือง (12 ตำบล) และอำเภอกระทุ่มแบน (3 ตำบล) สามารถให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชนได้ประมาณ 7,940 ครัวเรือน ปริมาณน้ำรวม 1,675,914 ลูกบาศก์เมตร

2) การประปาเทศบาลเมืองสมุทรสาคร

ให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสาคร สามารถให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชน จำนวน 10,336 ครัวเรือน ปริมาณน้ำรวม 7,177,786 ลูกบาศก์เมตร

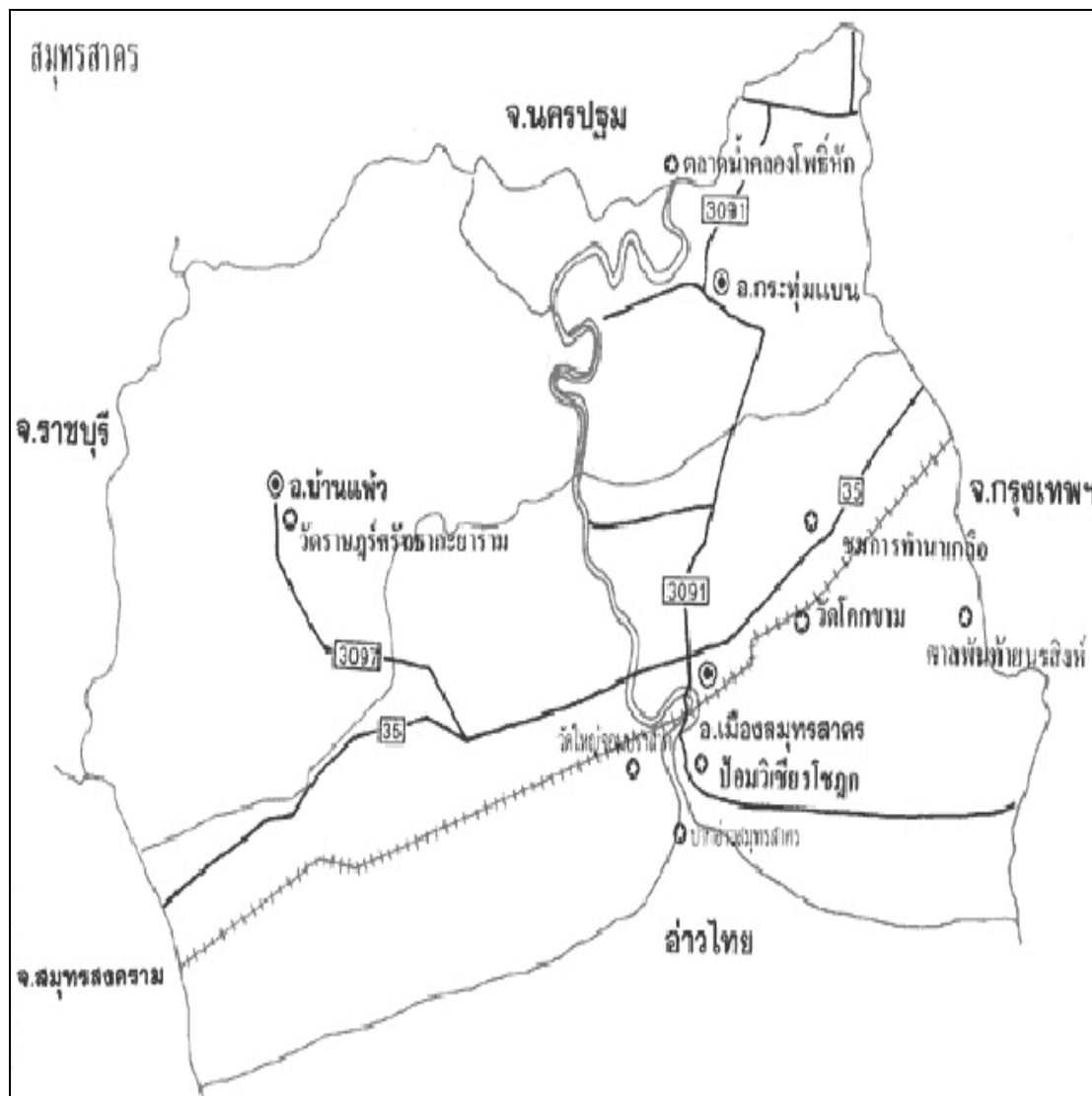
3) การประปาเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน

ให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จำนวน 3,850 ครัวเรือน ปริมาณน้ำรวม 1,852,909 ลูกบาศก์เมตร

¹ สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร Available at

URL: http://www.samutsakhon.go.th/data/data_index/index_1/index8.2.htm

แผนภาพที่ 5.14 แสดงที่ตั้งสำนักงานประปาในสมุทรสาคร

ที่มา: การประปาส่วนภูมิภาค

การประปาของจังหวัดสมุทรสาคร ใช้แหล่งน้ำดิบทั้งจากลำน้ำธรรมชาติ อ่างเก็บน้ำ คลองชลประทาน และบ่อบาดาล โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

ตารางที่ 5.34 แสดงแหล่งน้ำดิบของการประปาส่วนภูมิภาค จำแนกตามลุ่มน้ำ

ลุ่มน้ำ	ลำน้ำธรรมชาติ		อ่างเก็บน้ำ		คลองชลประทาน		บ่อบาดาล		ปริมาณ น้ำ รวม (ม.3/วัน)
	จำนวน ประปา	ปริมาณ น้ำ	จำนวน ประปา	ปริมาณ น้ำ	จำนวน ประปา	ปริมาณ น้ำ	จำนวน ประปา	ปริมาณ น้ำ	
	(แห่ง)	(ม.3/วัน)	(แห่ง)	(ม.3/วัน)	(แห่ง)	(ม.3/วัน)	(แห่ง)	(ม.3/วัน)	
ท่าจีน	3	12,000	2	4,680	4	20,160	8	130,440	167,280

ที่มา: การประปาส่วนภูมิภาค

5.5.6 ปัญหาน้ำในพื้นที่จังหวัด

จังหวัดสมุทรสาครประสบปัญหาน้ำในหลายประการคือ¹

1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา

จังหวัดสมุทรสาครจะมีแม่น้ำลำคลองจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ แต่ประชาชนไม่มีน้ำอุปโภคบริโภคได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากแม่น้ำและลำคลองของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นน้ำกร่อยที่ใช้บริโภคไม่ได้ ประกอบกับแม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นแหล่งน้ำผิวดินหลักของจังหวัด ก็มีปัญหาน้ำในเรื่องของคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ขณะเดียวกันน้ำใต้ดินก็มีปัญหาการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อนำน้ำใต้ดินมาใช้ คุณภาพน้ำค่อนข้างต่ำมีสนิมเจือปน และจะต้องเจาะในระดับความลึกเฉลี่ยถึง 49 เมตร จึงจะสามารถนำน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์ได้ ในหน้าแล้งบางพื้นที่ก็ประสบปัญหาน้ำเค็มแทรกซึมขึ้นน้ำใต้ดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจาะน้ำใต้ดินทำให้เกิดการทรุดตัวของแผ่นดิน จึงได้มีประกาศของกรมทรัพยากรธรณีกำหนดให้สมุทรสาครเป็นพื้นที่วิกฤตห้ามขุดบ่อบาดาล โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองฯและอำเภอกะทู้แบน เนื่องจากมีการทรุดตัวของแผ่นดินมากกว่า 3 เซนติเมตรต่อปี

ด้วยเหตุนี้ การประปาส่วนภูมิภาคจึงได้แก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยทำสัญญาซื้อขายน้ำประปากับบริษัทน้ำประปาไทย จำกัด มีกำหนดระยะเวลา 30 ปี เพื่อนำน้ำไปจำหน่ายให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ โดยได้ใช้แหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำท่าจีนบริเวณตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม นำมาผลิตน้ำประปา

ในระบบผลิตน้ำประปา ได้มีการก่อสร้างโรงกรองน้ำขึ้นในเขตพื้นที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และสร้างสถานีสูบน้ำ 5 แห่ง อยู่ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม 2 แห่ง (อำเภอสสามพรานและอำเภอนครชัยศรี) อยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร 3 แห่ง (เทศบาลตำบลอ้อมน้อย อำเภอมืองสมุทรสาครและเคหะชุมชนสมุทรสาคร) รวมทั้งมีการวางแผนท่อประปาขนาดใหญ่จากโรงกรองน้ำเพื่อแจกจ่ายน้ำให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม และบางส่วนของจังหวัดสมุทรสาคร มีความยาวท่อรวมทั้งสิ้น 52,250 เมตร

2) ปัญหาน้ำท่วม

จังหวัดสมุทรสาคร ประสบปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ภาวะน้ำทะเลหนุนจากการที่น้ำฝนปริมาณมากในพื้นที่ไหลลงสู่ทะเล² โดยที่ฝนจะตกมากในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม มีปริมาณน้ำฝน 1,499.1 มิลลิเมตรต่อปี เฉลี่ย 86.40 มิลลิเมตรต่อเดือน ปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยในรอบ 40 ปี เท่ากับ 1,260 มิลลิเมตร³ ซึ่งส่งผลให้น้ำท่วมล้นตลิ่งบางแห่งที่มีระดับต่ำ และทำให้การระบายน้ำลดประสิทธิภาพลง เนื่องจากระดับน้ำด้านนอกประตูระบายน้ำมีระดับสูงกว่าด้านในประตูระบายน้ำ

¹ สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร Available at URL: http://www.samutsakhon.go.th/data/data_1/data_34.htm

² โครงการชลประทานสมุทรสาคร Available at URL: <http://ridceo.rid.go.th/smsakhor/webpage%2017.htm>

³ สถานีตรวจอากาศจังหวัดสมุทรสาคร กรมอุตุนิยมวิทยา Available at URL: <http://www.tmd.go.th/>

นอกจากนั้น ปัญหาน้ำท่วมก็เกิดจากฤดูน้ำหลากที่เกิดจากน้ำเหนือไหลหลากลงมา น้ำท่วมล้นตลิ่งลำน้ำ แผ่นดินทรุดตัวอันเนื่องมาจากการขุดเจาะบ่อบาดาล ซึ่งมีเพิ่มขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นชุมชนเมือง ตลอดจนการเป็นพื้นที่สุดท้ายที่รองรับน้ำจากกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงจากฝนตก ทำให้ปริมาณน้ำไหลออกทะเลไม่ทัน จึงเกิดปัญหาน้ำท่วมเป็นระยะเวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร เทศบาลเมืองอ้อมน้อย และเขตเชื่อมต่อ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน และสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ดี เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้ดำเนินการโครงการแก้มลิง "คลองมหาชัย - คลองสนามชัย" ให้เป็นแหล่งรับน้ำใกล้เคียงบริเวณน้ำท่วมขังในเขตจังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม และกรุงเทพฯ ซึ่งจะมีการก่อสร้างประตูระบายน้ำปิดกั้นคลองต่างๆ พร้อมด้วยสถานีสูบน้ำตามความจำเป็น ซึ่งคาดว่าจะเสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนไม่มากนัก และได้ประโยชน์คุ้มค่า รวมทั้งยังสามารถสร้างระบบให้เชื่อมกับโครงการแก้มลิง "แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง" ด้วย จึงทำให้อันตรายน้ำท่วมพื้นที่ในจังหวัดบรรเทาลง

3) ปัญหาแหล่งน้ำผิวดินเค็ม¹

แม่น้ำท่าจีนในบริเวณพื้นที่อำเภอเมืองฯ มักประสบปัญหาความเค็มเกินค่าที่กำหนด เนื่องจากมีน้ำทะเลหนุน ส่วนบริเวณจุดตรวจวัดที่อำเภอกระทุ่มแบน มีค่าความเค็มต่ำกว่าที่กำหนด และจุดตรวจวัดที่ปากคลองสีว่า มีค่าความเค็มต่ำกว่าค่าที่กำหนดเล็กน้อย

แผนภาพที่ 5.15 แสดงบริเวณจุดตรวจวัดและจุดที่เกิดปัญหาความเค็ม

ที่มา: กรมชลประทาน

4) ปัญหาคุณภาพน้ำ

ปัญหาคุณภาพน้ำหรือมลพิษทางน้ำ จากการตรวจวัดคุณภาพน้ำของสถานีตรวจวัด พบว่าเกิดจากการประกอบกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ เช่น อุตสาหกรรม การเกษตร¹ และการปศุสัตว์² รวมทั้งการใช้น้ำของชุมชน อาคาร บ้านเรือน ร้านอาหาร ถูกปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลองสายต่างๆ³ โดยตรวจพบการปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มในปริมาณสูงเกินค่ามาตรฐาน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาน้ำเสียจากกรุงเทพมหานครที่เคลื่อนตัวผ่านเข้ามาตามคลองสายสำคัญ เช่น คลองภาษีเจริญ คลองทวีวัฒนา ไหลลงมาสู่แม่น้ำท่าจีน และอ่าวไทย⁴

ทั้งนี้ จากการเก็บข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ แหล่งน้ำที่อยู่ในชั้นวิกฤติที่สุดของประเทศ ไทย ในขณะนี้ ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน โดยเฉพาะในช่วงตอนกลางจนถึงตอนล่าง ตั้งแต่เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จนถึงปากแม่น้ำจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นช่วงที่มีของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทต่างๆ ระบายลงสู่แม่น้ำเป็นจำนวนมากเกินขีดความสามารถรองรับของเสียของแม่น้ำ⁵ จึงอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพต่ำมากเพราะมีปัญหามลพิษทางน้ำ และถูกจัดเป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 4 โดยมีปริมาณออกซิเจนละลายน้ำต่ำกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดมาโดยตลอด ยกเว้น ปี พ.ศ. 2535 และ 2536 ที่ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำสูงกว่าค่ามาตรฐาน ความสกปรกในรูปบีโอดี ส่วนใหญ่ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้น ปี พ.ศ. 2530, 2535 และ 2536 ซึ่งค่าความสกปรกในรูปบีโอดีสูงกว่าค่ามาตรฐาน ส่วนปริมาณรวมของแบคทีเรียโคลิฟอร์มมีค่าสูงกว่า 50,000 หน่วยขึ้นไปทุกปี และมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงเรื่อยๆ แม้ว่าในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาปริมาณออกซิเจนจะเพิ่มขึ้น และปริมาณความสกปรกมีแนวโน้มลดลง แต่โดยรวมแล้วก็ยังอยู่ต่ำกว่าค่ามาตรฐานที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะแม่น้ำท่าจีนตั้งแต่จังหวัดสุพรรณบุรีลงมาถึงปากแม่น้ำจังหวัดสมุทรสาคร นับเป็นบริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมาก

ผลจากการตรวจสอบคุณภาพน้ำยังพบว่าน้ำในแม่น้ำท่าจีนมีค่าบีโอดีมีเกินเกณฑ์มาตรฐานกำหนด มีสารปนเปื้อนของโลหะหนัก ได้แก่ สารตะกั่วเฉลี่ย 0.19 มิลลิกรัมต่อลิตร สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานถึง 3 เท่า และยังมีแบคทีเรียเกินมาตรฐานด้วย ส่งผลให้คุณภาพน้ำในแม่น้ำท่าจีนเสื่อมลงและอาจเกิดมลภาวะจนถึงชั้นวิกฤติ ซึ่งขณะนี้คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 5 ซึ่งใช้ประโยชน์ได้เพื่อการคมนาคมเท่านั้น ไม่ปลอดภัยสำหรับการอุปโภคบริโภค

¹ มีการระบายน้ำจากพื้นที่นาข้าวในช่วงเก็บเกี่ยวหรือในช่วงที่มีน้ำท่วมขัง การปล่อยน้ำทิ้งจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจัดการทำนาทิ้ง และนาเกลือ โดยที่ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือมีแต่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เป็นสาเหตุให้น้ำในแม่น้ำลำคลองเสื่อมโทรมลง

² ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต่างๆ โดยเฉพาะฟาร์มเลี้ยงสุกรมีความหนาแน่นมากในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร เช่นเดียวกับจังหวัดนครปฐม และปล่อยน้ำลงสู่ลำน้ำท่าจีนเพื่อระบาย โดยมีปัญหาด้านการบำบัด

³ ในปี พ.ศ. 2538 ได้มีการประกาศให้จังหวัดสมุทรสาครเป็นเขตควบคุมมลพิษ และจากปัญหาการละลายไม่ใส่ใจของผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง จังหวัดสมุทรสาครจึงถูกกำหนดเป็นเขตมลพิษที่ต้องเฝ้าระวัง อันดับ 1 ของประเทศ

⁴ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, Available at URL: <http://www.deqp.go.th/news/newsDetail.jsp>

⁵ กรมควบคุมมลพิษ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย Available at URL: <http://iwis.pcd.go.th>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น้ำในแม่น้ำท่าจีนตอนล่างบริเวณพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองอ้อมน้อย-อ้อมใหญ่ ถือว่ามีสภาพเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาวิกฤตขั้นรุนแรง เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่มากถึง 966 โรง ปริมาณน้ำเสียจากภาคอุตสาหกรรมและชุมชนอยู่ในอัตรา 69 : 31 นอกจากนี้ ปัจจัยใหม่ที่น่าเป็นห่วงก็คือ มีการตรวจพบแอมโมเนียไนโตรเจน ในปริมาณที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำได้

ตารางที่ 5.35 แสดงค่าความสกปรก (DO, BOD, FCB) ในแม่น้ำท่าจีนทั้ง 3 ช่วง

แหล่งน้ำ	DO(mg/l)	BOD (mg/l)	FCB (MPN/100ml)	เกณฑ์คุณภาพ น้ำ
ท่าจีนตอนบน	4.4	1.8	4,400	ต่ำ
ท่าจีนตอนกลาง	1.9	2.4	37,700	ต่ำมาก
ท่าจีนตอนล่าง	1.4	2.8	20,450	ต่ำมาก

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

นอกจากนั้น จากผลการตรวจคุณภาพน้ำ (วันที่ 1 มกราคม 2547 - 31 ธันวาคม 2550) ในคลองมหาชัย คลองดำเนินสะดวก และคลองภาษีเจริญ ซึ่งล้วนแต่เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 4 พบว่า ก็ยังมีปริมาณความสกปรกที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าค่ามาตรฐานน้ำอุปโภคบริโภค แม้ว่าในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา จะมีปริมาณออกซิเจนเพิ่มมากขึ้นและมีปริมาณความสกปรกลดลงก็ตาม¹

สำหรับคุณภาพน้ำในลำคลองต่างๆ ที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำท่าจีน แม่น้ำเจ้าพระยา และคลองอื่นๆที่หล่อเลี้ยงจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมนับว่าอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม น้ำมีคุณภาพต่ำ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำอื่นๆในบางพื้นที่อีกด้วย²

อย่างไรก็ดี แหล่งมลพิษที่ร้ายแรงที่สุดของจังหวัดสมุทรสาคร คือ โรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะพื้นที่ อำเภอกะทะมาบ มีโรงงานอุตสาหกรรมประมาณ 1,800 แห่ง น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อประชาชน และแม่น้ำ ลำคลอง เนื่องจากปนเปื้อนสารเคมีและกลิ่นรบกวน

ข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษจากการสำรวจจำนวนโรงงานทั้งหมด 1,631 โรง พบว่ามีจำนวนถึง 1,258 โรงงานที่ปล่อยมลพิษทางน้ำคิดเป็น 77.13% และในจำนวนนี้เป็นกากของเสียระดับที่ 1 ซึ่งเป็นระดับอันตรายระดับสูงสุดถึง 122 โรงงาน คิดเป็น 7.48%

¹ กรมควบคุมมลพิษ Available at URL: <http://www.pcd.go.th>

² กรมควบคุมมลพิษ Available at URL: <http://iwis.pcd.go.th>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

ตารางที่ 5.36 แสดงประมาณการมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร

มลพิษ	จำนวนโรงงาน
ทางอากาศ	665 (40.77%)
ทางน้ำ	1,258 (77.13%)
ทางกากของเสียอันตราย	
ระดับ 1	122 (7.48%)
ระดับ 2	29 (17.84%)
ระดับ 3	43 (2.64%)

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

5.5.7 การจัดการน้ำในจังหวัด

สืบเนื่องจากปัญหาน้ำท่วมของจังหวัดสมุทรสาคร โครงการชลประทานสมุทรสาคร ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาน้ำท่วม จึงได้กำหนดแผนการดำเนินงานป้องกันน้ำท่วมพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ร่วมกับโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา จำนวน 4 โครงการ¹ ได้แก่ 1) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ 2) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก 3) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม และ 4) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครชุม

ทั้งนี้ ชลประทานจังหวัดสมุทรสาครมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรองรับโครงการฯ และได้จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เพื่อประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ให้มีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ดังนี้²

- แผนงานก่อนน้ำมา การจัดเตรียมติดตั้งเครื่องสูบน้ำชั่วคราว จัดเตรียมกระสอบทราย เพื่อเสริมตามทำนบชั่วคราว และพื้นที่ที่คาดว่าจะเกิดปัญหาน้ำท่วม รวมถึงการจัดเจ้าหน้าที่คอยระวังและเฝ้าติดตามข้อมูลสภาพภูมิอากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา ติดตามสถานการณ์น้ำฝนและน้ำท่าในลุ่มน้ำท่าจีนอย่างใกล้ชิด และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตือนให้ประชาชนทราบ เป็นต้น

- แผนงานระหว่างน้ำมา เป็นแผนงานเสริมจากแผนงานก่อนน้ำมา เมื่อมีแนวโน้มว่าจะเกิดอุทกภัย และคาดว่าแผนงานก่อนน้ำมาไม่สามารถรับสถานการณ์ได้ มีการดำเนินงาน เช่น เสริมกระสอบทรายที่เตรียมไว้ตามทำนบชั่วคราว และตามบริเวณที่ได้รับการร้องขอ เพื่อป้องกันน้ำไหลเข้าท่วมพื้นที่ ประสานขอติดตั้งเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่จากส่วนเครื่องจักรกล ในจุดที่เกิดเหตุการณ์วิกฤติ และประสานหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัด และพื้นที่ที่โครงการฯรับผิดชอบ เพื่อตรวจสอบพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วม เป็นต้น

¹ โครงการชลประทานสมุทรสาคร Available at URL: <http://ridceo.rid.go.th/smsakhon/webpage%204.htm>

² สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร Available at URL: http://www.samutsakhon.go.th/data/data_1/data_33.htm

- แผนงานหลังอุทกภัย การดำเนินการเยียวยาความเสียหาย เช่น เร่งสำรวจพื้นที่ที่ได้รับ ความเสียหาย เร่งสำรวจความเสียหายของอาคารทำนบชั่วคราว เพื่อดำเนินการซ่อมแซมให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ รับผิดชอบงานและเข้าช่วยเหลือประชาชนในเขตพื้นที่ที่ได้รับ ความเสียหายอย่างเร่งด่วน เป็นต้น

นอกจากแผนในการจัดการป้องกันปัญหาน้ำท่วมโดยชลประทานจังหวัดแล้ว จังหวัดสมุทรสาครยังได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้น เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา น้ำท่วมจังหวัด โดยกำหนดแผนไว้ดังนี้

(1) การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยโยธาธิการ และผังเมืองจังหวัด สำนักงานขนส่งทางน้ำ เทศบาลนครสมุทรสาคร องค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนจากน้ำท่วมเป็นการเฉพาะหน้า ประกอบด้วย การจัดวางกระสอบทรายเพื่อป้องกันน้ำท่วม และการขุดลอกคูคลองต่าง ๆ

(2) การแก้ไขปัญหาในระยะเร่งด่วน มีหน่วยงานร่วมดำเนินการและมีแผนงานคือ ให้กรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อใช้ในการศึกษาออกแบบระบบป้องกันน้ำท่วม ในเขตพื้นที่ชุมชนทั้งระบบในภาพรวม ให้แขวงการทางธนบุรีดำเนินโครงการวางท่อระบายน้ำ ให้กรมชลประทาน ดำเนินโครงการก่อสร้างพนังกั้นน้ำสองฝั่งคลองมหาชัย ให้เทศบาลนครสมุทรสาครดำเนินการก่อสร้างประตูระบายน้ำและก่อสร้างเขื่อน คสล. กันดิน รวม 7 โครงการ ได้แก่ ประตูระบายน้ำปากคลองโกรกกราก ประตูระบายน้ำปากคลองสวนอ้อย ประตูระบายน้ำปากคลองกระโจน เขื่อน คสล. กันดินบริเวณคลองลัดป้อม เขื่อน คสล. กันดินบริเวณคลองบางหญ้า เขื่อน คสล. กันดินบริเวณ คลองโรงไฟฟ้า และเขื่อน คสล. กันดินบริเวณคลองหลวงเดิมบาง

(3) การแก้ไขปัญหาในระยะยาว การมอบหมายให้สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด พิจารณาวางแนวทางการแก้ไข ปัญหาน้ำท่วม ระยะยาว โดยใช้มาตรการทางผังเมืองรวม และการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต ให้สอดคล้องกับโครงการป้องกันน้ำท่วม ที่หน่วยงานต่างๆ จะได้ ดำเนินการจัดทำแผนบูรณาการระยะยาวอย่างเป็นองค์รวม โดยมีแผนงานที่สำคัญ คือ แผนป้องกัน น้ำไหลเข้าท่วมเขตเศรษฐกิจและพื้นที่ตอนใน กับแผนงานปรับปรุงระบบเร่งระบายน้ำ

นอกจากนั้น ปัญหาน้ำท่วมยังบรรเทาลงไปได้ด้วยโครงการแก้มลิง คลองมหาชัย - คลอง สนามชัย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ¹ ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ซึ่งเป็นโครงการระบายน้ำ เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วม ด้วยการลดภาระการระบายน้ำผ่านทางแม่น้ำเจ้าพระยา เพราะ "แก้มลิง" ช่วยในการรวบรวมน้ำ รับน้ำและดักน้ำไว้ พร้อมกับระบายน้ำออกสู่อ่าวไทยตามจังหวะ การขึ้น - ลงของระดับน้ำทะเล โดยอาศัยแรงโน้มถ่วงของโลก และการสูบน้ำที่เหมาะสมสอดคล้องกับ โครงการแก้มลิง ประกอบกับสภาพพื้นที่บริเวณคลองมหาชัย - คลองสนามชัย และคลองต่างๆ ที่ เชื่อมโยงแทน เป็นพื้นที่ที่เหมาะสม เพราะเป็นแหล่งรับน้ำใกล้บริเวณน้ำท่วมขังในเขตจังหวัด สมุทรสาคร นครปฐม และกรุงเทพฯ ที่ระบายน้ำลงมา

¹ โครงการชลประทานสมุทรสาคร Available at URL: <http://ridceo.rid.go.th/smsakhor/webpage%204.htm>

ขั้นตอนการทำงานของโครงการฯ คือ เร่งระบายน้ำในแม่น้ำสายหลักลงสู่พื้นที่แก้มลิงโดยเร็วที่สุด โดยแบ่งปริมาณน้ำให้ระบายไปตามคลองระบายน้ำ และแหล่งเก็บชะลอน้ำตามประสิทธิภาพที่มีอยู่เดิม และสมดุลกับปริมาณน้ำหลาก ปรับปรุงคลองระบายน้ำ ให้สามารถระบายน้ำได้ตามที่ได้ศึกษากำหนดแนวทางไว้ พิจารณาเพิ่มคลองระบายน้ำ เพื่อชักน้ำลงสู่แก้มลิงให้ได้เร็ว และมากขึ้น ก่อสร้างอาคารบังคับน้ำต่างๆ ตามความจำเป็น ทั้งนี้การดำเนินการโครงการ ต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถดำเนินการก่อสร้างระบบระบายน้ำได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาลักษณะที่เกิดขึ้น เช่น น้ำท่วมและน้ำเสีย เป็นต้น

นอกจากนั้น เทศบาลนครสมุทรสาครได้มีโครงการยกระดับผิวจราจร และ ปรับปรุงระบบระบายน้ำในเขตเทศบาล และกรมโยธาธิการและผังเมืองมีโครงการศึกษาทบทวนผลการศึกษากิจการ จัดทำแผนหลักการป้องกันน้ำท่วม และการออกแบบก่อสร้างในพื้นที่ชุมชนจังหวัดสมุทรสาคร

สำหรับปัญหาคุณภาพน้ำเสียของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเริ่มมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นจนถึงขั้นวิกฤติ โดยเฉพาะในเขตแม่น้ำท่าจีนตอนล่างบริเวณพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองอ้อมน้อย-อ้อมใหญ่ ซึ่งมีโรงงานตั้งอยู่เป็นจำนวนมากนั้น องค์การจัดการน้ำเสีย¹ จึงได้ดำเนินการโครงการบำบัดน้ำเสียรวมอ้อมน้อย-อ้อมใหญ่ขึ้น โดยวางเป้าหมายให้สามารถลดภาวะมลพิษลงสู่แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง ให้เหลือวันละ 12,812 กิโลกรัมบีโอดี ครอบคลุมพื้นที่ 61 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 40,000 ไร่ ในเขตเทศบาลเมืองอ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร และเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ขิง องค์การบริหารส่วนตำบลยายชา องค์การบริหารส่วนตำบลสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมีระยะเวลาดำเนินโครงการ 26 ปี (พ.ศ. 2544-2569) แบ่งเป็นระยะเวลาก่อสร้าง 8 ปี (พ.ศ. 2544-2552) และระยะเวลาดำเนินระบบ 24 ปี (พ.ศ. 2546-2569) ซึ่งหากโครงการแล้วเสร็จ จะสามารถบำบัดน้ำเสียได้ 91,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ในส่วนของปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา² การประปาส่วนภูมิภาคได้ทำสัญญาซื้อขายน้ำประปากับบริษัทน้ำประปาไทย จำกัด ภายใต้ต้นนโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในกิจการรัฐวิสาหกิจ โดยการประปาส่วนภูมิภาครับซื้อน้ำประปาจากบริษัทนำไปจำหน่ายให้กับประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร สัญญามีกำหนดระยะเวลา 30 ปี

ในการทำน้ำประปา บริษัทฯ ได้ใช้แหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำท่าจีนบริเวณตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มาผลิตน้ำประปา โดยก่อสร้างระบบผลิตน้ำประปา มีโรงกรองน้ำ และสถานีสูบน้ำ รวมทั้งวางแนวท่อประปาขนาดใหญ่จากโรงกรองน้ำ เพื่อแจกจ่ายน้ำให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐมและบางส่วนของจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีความยาวท่อรวมทั้งสิ้น 52,250 เมตร

¹ สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร Available at URL:

http://www.samutsakhon.go.th/data/data_index/index_1/index9.htm

² สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร Available at URL: http://www.samutsakhon.go.th/data/data_1/data_34.htm

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

ระยะเวลาดำเนินโครงการแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 โครงการได้ก่อสร้างแล้วเสร็จใน ปี พ.ศ. 2547 มีปริมาณน้ำขั้นต่ำจัดส่งให้การ
ประปาส่วนภูมิภาค จำนวน 200,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ระยะที่ 2 โครงการได้ก่อสร้างแล้วเสร็จใน ปี พ.ศ. 2549 มีปริมาณน้ำขั้นต่ำที่จัดส่งให้การ
ประปาส่วนภูมิภาค จำนวน 250,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ระยะที่ 3 จะก่อสร้างแล้วเสร็จประมาณ ปี พ.ศ. 2551 มีปริมาณน้ำขั้นต่ำที่ต้องจัดส่งให้ การ
ประปาส่วนภูมิภาค จำนวน 300,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ซึ่งถ้าหากโครงการก่อสร้างแล้วเสร็จจะ
สามารถให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชนในเขตพื้นที่บริการได้อย่างทั่วถึง และพอเพียงต่อความต้องการ
ของประชาชน